

4-бөлім. БІЛІМ ЖҮЙЕЛЕРІН БАСҚАРУ

18-дәрісбаян. Білім басқарудың мемлекеттік – қоғамдық жүйелері

- 18.1. Педагогикалық жүйелерді басқарудың ерекшеліктері
- 18.2. Педагогикалық жүйелерді басқарудың негізгі принциптері

19-дәрісбаян. Мектеп – педагогикалық жүйе және басқару нысаны

- 19.1. Осы заман мектебіндегі ғылыми басқарым мәні
- 19.2. Басқару қызметтері, әдістері және формалары

20-дәрісбаян. Мектеп дамуына байланысты инновациялық процестерді басқару

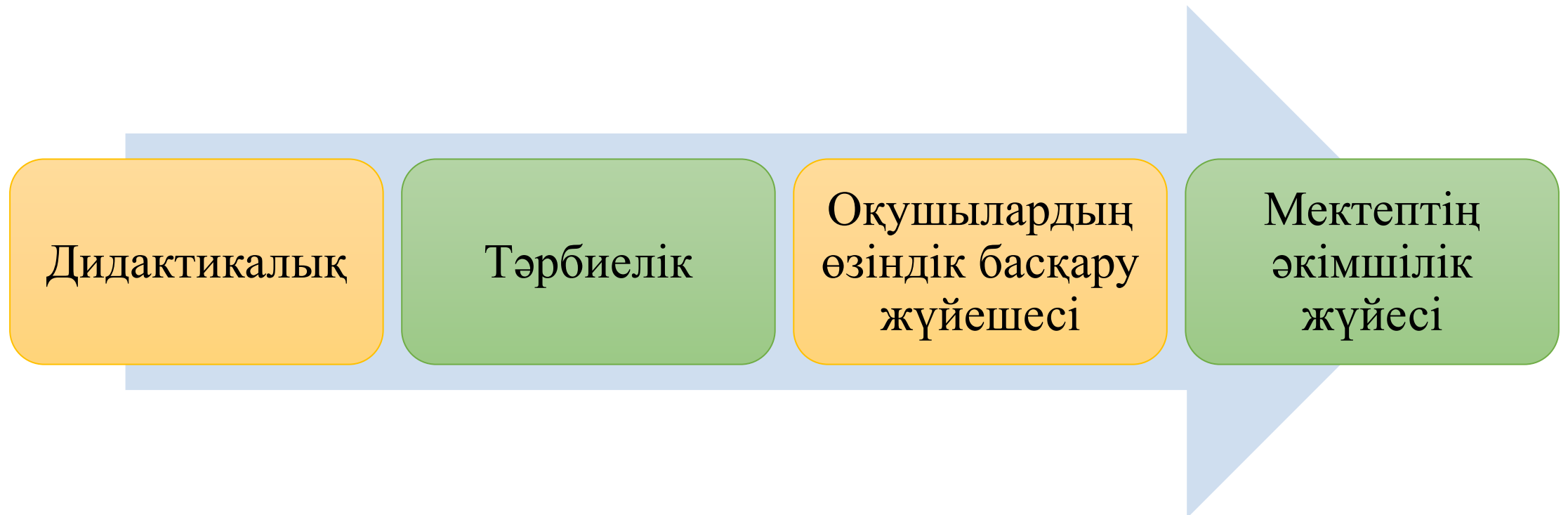
- 20.1. Инновациялық процестерді басқару
- 20.2. Мектепшілік басқарудағы тың енгізулер бағдары

21-дәрісбаян. Біліктілік көтеру және мектеп қызметкерлерін сараптау

- 21.1. Педагогтар біліктілігін көтеру
- 21.2. Педагогикалық сараптау міндеттері
- 21.3. Педагогикалық сараптау технологиясы

18-дәрісбаян. Білім басқарудың мемлекеттік – қоғамдық жүйелері

- Қазіргі заман жағдайында жалпы білім беру мекемелерінде педагогикалық жүйелеуді құрайтын жүйешелер қарастырылады:

Педагогикалық жүйелерді басқарудың негізгі принциптері

- педагогикалық жүйелер басқарымын демократияластыру және гуманизациялау. Бұл басшылардың, мұғалімдердің, оқушылар мен олардың ата-аналарының өзіндік іс-әрекеттері мен ынтасының дамуына жол ашады. Ал бұлардың орындалуы пікір алмасу және басқару шешімдерінің қабылдануына байланысты жариялылықты қажет етеді;

- орталықты басқару мен өзіндік басқарымдарды оңтайлы үйлестіру. Мұндай басқару үйлесімдері әкімшілік және қоғамдық органдар басшыларының іс-әрекетін мектептің бүкіл ұжымы мүддесіне орай жүргізілуін қамтамасыз етеді; басқару шешімдерін талқылау және қабылдауды, кәсіби деңгейде іске асыруға жағдайлар жасайды; жүйедегі барша құрылымдық бөлімдерді өз жұмыстарында бірін-бірі қайталаудан құтқарып, әрекеттерін жоғары деңгейде орайластырып баруға мүмкіндік береді;

- жеке басқару және ұжымдасқан жетекшілік бірлігі. Бұл принципті ұстанудағы мақсат- біртұтас педагогикалық процесті басқару барысында субъективизм мен әміршілдікке жол бермеу. Ұжымдасқан жетекшілік сонымен бірге тапсырылған іске деген ұжым мүшелерінің әрбірінің жеке жауапкершілігін жоққа шығармайды. Ал жеке басқару тәртіп және жөн-жосақ қамтамасыз етіп, педагогикалық процесс қатысушыларының өз өкілеттіктерін нақты шектеп, ретімен орындап жүруін қадағалайды.

19-дәрісбаян. Мектеп – педагогикалық жүйе және басқару нысаны

Мектептердің көбі төрт деңгейлі басқару құрылымын қолдануда:

Бірінші деңгей- мемлекеттік орган бекіткен не ұжым сайлаған мектеп директоры; мектеп кеңесі, оқушылар комитеті, қоғамдық бірлестіктер басшылары. Бұл деңгейде мектептің стратегиялық даму бағыты анықталады.

Екінші деңгей- мектеп директорының орынбасарлары, мектеп психологы; әлеуметтік педагог, қоғамдық пайдалы еңбек ұйымдастыруға жауапкер, әкімшілік-шаруашылық бойынша директор көмекшісі; өзіндік басқаруға қатысты органдар мен бірлестіктер басшылары.

Үшінші деңгей- оқу барысында және оқудан тыс білім-тәрбие жұмыстарына байланысты оқушыларға басшылық қызметтерді атқарушы мұғалімдер, тәрбиешілер, сынып жетекшілері. Бұл деңгейге қоғамдық басқару органдары мен өзіндік басқару, қосымша білім беру мекемелерімен байланыс жүргізуші педагогтарды да енгізуге болады.

Төртінші деңгей- сыныптық және жалпы мектептік өзіндік басқару қызметтері тапсырылған оқушылар. Бұл деңгейдің назарға алынуы мұғалімдер мен оқушылар арасындағы қатынастың «субъектсубъектті» сипатын баса танытады. Мұндай қатынаста оқушы өзара ықпал нысаны болумен бірге өз дамуының қозғаушы күші – субъект ролін де атқарады.

Басқару іс-әрекеттері процесінде төмендегідей қызметтер орындалады:

- ✓ *Мақсаттар айқындау*
- ✓ *Жоспарлау*
- ✓ *Ұйымдастыру*
- ✓ *Реттеу*
- ✓ *Ынталандыру*
- ✓ *Қадағалау*
- ✓ *Педагогикалық талдау*

20-дәрісбаян. Мектеп дамуына байланысты инновациялық процестерді басқару

Инновациялық процесс – бұл күнделікті тәжірибеде өз алдына бөлек жаңалық ретінде танылған нақты да соны ауқымды бірлігі. Мектеп басшысының айналысатыны да осы үлкен, кең шеңберлі процесс.

21-дәрісбаян. Біліктілік көтеру және мектеп қызметкерлерін сараптау(аттестациялау)

- ❖ Елде қабылданған мұғалімдердің кәсіби дайындығын жетілдіру жүйесі – **сараптау (аттестация)** – педагогтар мен мектеп басшыларының біліктілігін көтерудің аса маңызды да тиімді құралы есептеледі.
- ❖ **Сараптау мақсаты-** кәсібилік деңгейді көтеруге ынталандыру, оқу-тәрбие процесінің сапасын арттыру, шығармашыл ынта дамыту, сонымен бірге нарықтық экономикалық қатынастар жағдайында жекеленген еңбек жалақысын беру жолымен педагогтардың әлеуметтік қорғанысын қамтамасыз ету.
- ❖ **Сараптау принциптері:** еріктілік, жариялылық, жүйелілік және тұтастық, шынайылық.